

Kamp Vught

Met piepende remmen stopt de trein. Ik kijk uit het kleine raampje naar buiten. Door een groot bord zie ik waar we zijn; "STATION VUGHT". Ik zucht. Het is heet. We zitten met veel mensen in één wagon. De trein staat stil. Als de deur open gaat, straalt er licht naar binnen. Mijn moeder legt een hand op mijn schouder. In haar arm draagt ze mijn broertje van 2. We lopen samen naar buiten. Ik hoor mensen schreeuwen en huilen. Het begint te miezeren. "Kom," zegt mijn moeder. We lopen met een grote groep naar de zelfde plek. "Waar gaan we heen?" vraag ik aan mijn moeder. Ze is even stil. "Naar Kamp Vught." zegt ze met trillende stem. Ik schrik. Ik heb verschrikkelijke dingen over dat kamp gehoord. "Doorlopen jij!" Ik schrik. Een man in een Duits uniform pakt me ruw bij mijn schouder. "Komt er nog wat van!" Hij duwt me vooruit. Ik ren snel mijn moeder achterna. Die loopt al een eindje voor.

"Je naam," "Esther," zeg ik. We staan bij het inschrijfgebouw in het kamp. "Hoe oud ben je?" "12," zeg ik stilletjes. "Goed, loop maar verder." Ik kijk rond. Ik loop een kleine kamer in. "Hier zijn je spullen." Weer een andere man met een lange baard gooit me 2 klompen en een soort pyjama toe. "Geef je andere spullen hier." Gehoorzaam geef ik mijn bundeltje aan de man. "Hij zoekt door mijn spullen. Hij pakt er een paar sokken uit. "Bedankt," zegt hij treiterig. "Wat is je naam?" "Esther," "Joods zeker, je naam interesseert niemand hier. Voortaan heet je 3245." Hij pakt een plaatje uit een la. "Dat gele driehoekje staat voor Jood. En nu wegwezen!" Ik loop hard weg. Ik doe snel de "Pyjama" aan. Ook de klompen. Ze zijn te klein. Ach, misschien kan ik ze met iemand ruilen. "Kom mee!" Weer een andere man in een Duits uniform trekt me aan mijn arm. Samen met een paar andere meisje van boven de 5 jaar, lopen we naar een Barak. "Hier slapen jullie," zegt de man nijdig, "maar alleen als jullie klaar zijn met je werk!" Hij loopt verder naar de wasplaats. "Hier was je je 's ochtends. Als je een keer geluk hebt, of als ik in een goede bui ben, kun je douchen. Maar dat komt bijna nooit voor!" Een meisje van 6 jaar loopt naar de man toe. "Waar is mama?" vraagt ze zachtjes, "Die is hier niet! En die komt hier ook niet!" Het meisje begint te huilen. De man geeft het meisje een klap. Ze begint nog harder te huilen. Ze kijkt me hoopvol aan. Maar ik durf niets te doen. "Stop es met janken!" De man duwt het meisje naar me toe. "Zorg dat ze ophoud." Beveelt hij. En hij loop verder met de andere meisjes. Ik ga met haar op een bed zitten. "Waarom kan ik niet naar mama?" vraagt het meisje. "Omdat mama samen met de andere mama's op een kamertje slaapt. Jij slaapt toch ook met ons? Dat is toch ook gezellig?" "Ja," zegt het meisje, "maar met mama is het óók gezellig!" Ik lach. Het meisje kijkt me boos aan. "Je mag helemaal niet lachen!" zegt ze. Ik begin nog harder te lachen. Dan stopt het meisje met huilen, en lacht ook. "Kom," zeg ik. "Dan gaan we weer naar de andere meisjes toe."

Het is al laat. Ik lig uitgeput in mijn bed. Iedereen slaapt al. Het is stil. Onlangs de lange dag kan ik niet in slaap komen. Ik draai me op mijn zij. Ik hoor gesnurk onder me. Gelukkig lig ik boven, anders had ik al heel wat braaksel over me heen gehad. Het meisje dat onder me ligt is ziek. Ze geeft de hele dag over. Ik draai me weer op mijn rug. Even later ben ik ingedommeld.

De volgende dag moet ik weer vroeg opstaan. Mijn maag rommelt. Ik loop snel naar de wasplaats. Ik moet me zo snel mogelijk wassen, want de baas houdt niet van wachten. Ik eet eerst een kopje met een soort soep er in. Als ik klaar ben met eten loop ik samen met een paar andere meisjes naar de fabriek. Het is koud. De punten van de klompen prikken in mijn voeten. Ik had mijn sokken moeten verstoppen, dan had ik ze nu aan kunnen doen! We lopen stevig door. Als we er zijn komt er een lange man naar buiten. "Jullie zijn nieuw zeker, hè," zonder op antwoord te wachten loopt hij door. "Hier gaan jullie werken." De man loopt naar het achterste gedeelte van de fabriek. "Jullie gaan knijpkatten maken." "En jullie", hij wijst op het meisje dat naast mij staat, en op mij, "gaan de kok helpen." Gelukkig, denk ik. Dat is hopelijk niet zo'n zwaar werk. Ik loop met de Duitse man mee. Het andere meisje loopt ook mee. Nu herken ik haar pas. Het is het zieke meisje dat onder me ligt op de slaapzaal. Ze kijkt duf uit haar ogen. "We hebben geluk!" zeg ik zo aardig mogelijk. "Zo hoeven we tenminste niet zo'n zwaar werk te doen. En misschien kunnen we wat extra eten!" "Ik kan geen eten zien!" Het meisje draait haar hoofd weg en geeft over. "Hé daar! Opruimen!" Roept de lange man. Het meisje strompelt naar de man toe. "Ik ben ziek," zegt ze. "Dat is jammer voor je! Je moet doorwerken. Je hebt nog geluk dat je naar de kok mag! En nu wegwezen!" Het meisje loopt met me mee. We lopen een gangetje in. Het is koud hier. En het stinkt naar rotte eieren. We komen bij een grote zware deur. We horen hakgeluiden aan de andere kant. Ik klop zachtjes een paar keer. "Binnen!" Met piepende scharnieren gaat de deur open. "Wat komen jullie doen?" voor ons staat een dikke oude man. Zijn neus staat een beetje scheef en zijn schort is vies. Hij kijkt ons onderzoekend aan. "Wij komen in de keuken werken," zegt het meisje. "De commandant zei dat we hierheen moesten." "Loop dan maar door." De kok draait zich om en begint weer te hakken. Wij staan daar maar een beetje. "Nou, komen jullie nog helpen of hoe zit dat?" "Maar wat moeten we dan doen?" vraag ik. De oude man zucht, en loopt naar ons toe. Hij wijst mij aan. "Jij boent de vloer, en jij," hij wijst naar het andere meisje, die Sofie blijkt te heten, "doet de afwas." We pakken allebei een emmer, en laten hem volstromen met water. De man gooit ons een borstel toe, draait zich om, en begint weer met hakken.

Midden in de nacht word ik wakker. Ik kijk naar beneden. Sofie ligt helemaal opgerold in haar bed. Het is donker. Ik moet naar de W.C. Toch blijf ik liggen. Even later val ik weer in slaap.

De volgende ochtend is het mooi weer. Ik zie voor het eerst de zon in het kamp schijnen. Ik voel me goed. Het is vroeg, maar al warm. Ik doe snel mijn klompen aan, en loop naar de wasplaats. Gelukkig hoeven de meisjes niet op appèl. Mijn broertje gelukkig ook nog niet! Die is nog veel te jong. Samen met Sofie loop ik naar de fabriek. Sofie is ook joods, daar ben ik achter gekomen toen we 's avonds naar de barak liepen. We hadden nog even gepraat. Toen waren we gaan slapen.

De commandant staat dit keer niet op ons te wachten. We lopen gewoon naar binnen. Er zitten al een paar meisjes aan knijpkatten te werken. Ik kijk rond. Sofie loopt al een eindje vooruit. "Kom je nog?" vraagt ze. Ik loop achter haar aan. Even later staan we weer voor de loodzware deur van de kok. Ik klop. "Binnen!" Samen duwen we de deur open, want alleen lukt het niet. "Ah, eindelijk zijn jullie er. Zorg dat jullie er morgen eerder zijn! We hebben niet genoeg tijd zo!" De kok draait zich weer om en wast de aardappelen. Ik kijk rond. Eigenlijk is de keuken van de kok best ruim. Alleen heel vies en rommelig. Dan valt mijn oog op een klein rond kistje die op een stoffige oude plank staat. Ik maak het open. In het doosje zit een klein ringetje. "Hé!! Wat doe je?!" de kok grijpt het doosje uit mijn handen en zet het terug op het plankje. "Afblijven! Ga de vloer maar schoonmaken!" "Maar dat heb ik gister ook al gedaan!" zeg ik. "Niks mee te maken! Je doet wat ik zeg. Ik ben de baas!" Ik draai me om, en pak een doek en een emmer water. "Als je klaar bent, moet je alles afstoffen." De kok pakt weer wat aardappelen. Ik kijk Sofie aan. Die zucht, en helpt me met de vloer.

Om 10 uur 's avonds lopen Sofie en ik de fabriek uit. Het was een zware dag. Alle mensen die in de fabriek werken, hebben we te eten moeten geven. En we hebben ook bijna alles alleen klaar moeten maken. De kok zei dat hij iets belangrijks voor de commandant moest doen, maar toen we hem even later nodig hadden, zat hij een pijp te roken. We gingen maar verder met ons werk. Toen we klaar waren met het eten, en we aan de kok vroegen wat voor belangrijks hij moest doen, wilde hij het niet zeggen. Het is een gemene man.

Mijn voeten doen zeer. Door de punten aan de voorkant van de klompen, zijn mijn voeten kapot. Ook al heb ik nu ongeveer de goede maat gevonden. Toch loop ik stevig door. Het zand knarst onder mijn klompen. Even later zijn we weer bij onze barak. We lopen meteen door naar de eetzaal. Iedereen staat al in de rij. We zijn laat. We staan achteraan. Na lang wachten zijn we bijna aan de beurt. We hebben pech. De worst is op. We krijgen dus alleen twee aardappels. We gaan snel op onze plek zitten. Er zit een nieuw meisje naast me. Ik vraag hoe ze heet. "Esmée." Zegt het meisje. Ze heeft een Belgisch accent. "Ik kom uit Brussel. Mijn vader zit bij het verzet. Daarom zijn we opgepakt. Mijn moeder zit in het vrouwenbarak en mijn broertjes in het jongens barak. Mijn kleine zusje is twee. Die zit nog bij mijn moeder. En jij?" "Ik ben Esther. Wij zijn opgepakt omdat we joods zijn. Mijn moeder zit in het vrouwenbarak samen met mijn kleine broertje. Mijn vader is gevlucht." Esmée

kijkt me aan. "Heb je het al gehoord?" vraagt ze. Wat? "In het vrouwenbarak is iets verschrikkelijks gebeurd!" "Wat dan?" vraag ik angstig. "Er is een vrouw in de barak die de andere vrouwen altijd verraad, en vorige week waren de vrouwen het zo zat, dat ze de verraadster kaal hadden geknipt. Maar toen de vrouw kaal was, werd ze zo boos dat ze naar de commandant ging om te zeggen wat er gebeurd was. De commandant werd boos op de vrouwen uit de barak. Dit kon niet! Vond hij. Hij vond het heel goed dat de vrouw alles over de andere vrouwen aan hem vertelede. Hij ging diezelfde dag nog naar de vrouwenbarak, en stopte 76 vrouwen in één bunker. De 14 overige paste er niet meer in, dus die stopte hij in een andere bunker. Toen hij de volgende dag doodleuk de deur van de bunker van de 76 vrouwen openmaakte, waren er 10 gestikt. De rest snakte naar adem. Want je weet, de zuurstof is in zo'n klein hokje snel op als je er met zo veel in zitten. Mijn moeder heeft het gelukkig wel overleefd. Ze zat in de bunker met nog 13 andere. Ze heeft geluk gehad." "Maar hoe zit het dan met mijn moeder?" zeg ik bijna huilend. "Ik weet het niet," zegt Esmée. "Je mag haar volgende week weer opzoeken als je geluk hebt. Ik hoop voor je dat alles goed is." "Ik ook!" zei ik.

De week die volgde was verschrikkelijk. Mijn moeder was dood! Mijn broertje zat nu toch in de jongensbarak, omdat hij niet bij mij kon. Ik had de commandant gesmeekt om hem toch bij mij te laten, maar het liet hem koud. Hij vond mij geen blik waardig, en liep weg. Daar zit ik nu, verslagen in mijn bed. Niemand die me kan helpen. Alleen Sofie. Ik ging op mijn zij liggen. Ik keek uit het kleine, vieze raam naar de zwarte duisternis buiten. Het gaf me een fijn gevoel. Er stonden vandaag veel sterren aan de hemel. Maar er viel er één het meest op. Dat was mijn moeder, dat voelde ik. De ster twinkelde zacht. Ik sloot mijn ogen. Ik wilde even aan niets denken. Maar het lukt niet. Ik had de laatste tijd veel nachtmerries. Over mijn moeder, mijn broertje, alles. Ik hoorde gebonk. Ik keek naar beneden. Sofie was uit haar bed gevallen. Ze sliep gewoon door. Ik kijk naar haar gezicht. Rustig. Zonder zorgen. Ik draai me op mijn rug.

Ik lig al uren in bed. Ik kan niet slapen. Ik moet steeds aan mijn moeder denken. Zou alles goed met haar gaan? Of is zij een van de overleden vrouwen? Ik weet het niet. Maar hoe moet het dan met mijn broertje? Hij kan nooit alleen in de jongensbarak. Dan moet hij veel te hard werken! Misschien kan hij dan bij mij komen... Nee, dat is ook geen optie. Ik moet heel de dag werken, en de kok zal het zeker niet goed vinden als ik hem mee neem. Ik moet iets goeds bedenken, maar het lukt niet.

De week die volgde was verschrikkelijk. Ik had van een officier te horen gekregen dat mijn moeder is overleden. Mijn broertje moet naar de jongensbarak. Terwijl hij daar nog veel te jong voor is. Ik ben nu helemaal alleen. Niemand die een arm om me heen kan slaan, niemand die mijn tranen droogt als ik verdrietig ben, niemand die me 's avonds een nachtzoen geeft. Het is allemaal verdwenen. Daar lig ik nu, rusteloos in mijn bed. Met de

snurkende Sofie onder me. Ik staar naar het verkleurde plafond. Mijn tranen stromen over mijn wangen. Ik lag daar een hele tijd, zonder slaap, zonder dromen. Mijn tranen stroomden door. Even later waren ze op. Ik ging op mijn zei liggen, en sloot mijn ogen.

De dagen gingen voorbij. Het werd zomer, dus de dagen werden langer. Ik loop samen met Sofie naar de fabriek. De kok is vandaag in een slecht humeur. Hij kijkt me dreigend aan. Ik loop langzaam naar hem toe. Ik begin aan mijn dagelijkse klusje; De vloer. Ik pak een emmer, en vul hem met water. De oude borstel gooi ik er in. Ik kijk Sofie aan. Die is druk bezig met de afwas van de vorige dag. Ze kijkt me niet aan. Ik zie dat de kok naar haar kijkt. Op een andere manier dan hij bij mij doet. Hij mag haar meer. Hij geeft haar aanwijzingen. Mij laat hij alleen. Ik pak de borstel uit het koude water en begin met schrobben. Een uur of 2 later stop ik even. Ik ga op een oud, houten krukje zitten. Ik pak een lap stof, en doop hem in het koude water. Ik dep er mee op mijn hoofd. Het is heet. "Hé, jij daar!" De kok kijkt me nijdig aan. "Doorwerken!" Ik kijk hem aan. "Ik heb last van mijn rug," zeg ik zachtjes. Ik wil hem voor van alles uitmaken, maar ik hou het voor me. "Ik zal zorgen dat je last krijgt van alles en nog wat, als je nu niet snel doorwerkt!" Ik kijk hem boos aan, maar ik ga toch weer aan het werk. Als ik me krombuig voel ik een stekende pijn in mijn onderrug. Dat is ook niet zo gek als je 2 uur krom hebt gestaan. Sofie kijkt naar me. Ze zoekt mijn ogen. Ik kijk naar haar. Ze ziet er goed uit. Ik ga weer verder met mijn werk. Toen ik klaar was met de vloer, vroeg ik de kok of ik wat mocht drinken. "Ach, zeur niet zo mens! Je moet eerst de kast nog afstoffen!" "Maar ik heb zo'n dorst, en mijn rug doet zeer." Ik keek hem smekend aan. "Nu is het afgelopen!" Zijn plotselinge kwaadheid schrok me af. Hij liep naar me toe en gaf me een klap. "Au!" schreeuwde ik. Sofie schrok. De kok duwde me tegen de muur. Ik viel op de grond. Een pin van een klerenhaak schoot in mijn hoofd. Ik voelde dat ik duizelig werd. De kok ging door met slaan en trappen, maar ik voelde het al niet meer. De pijn in mijn hoofd was ondraaglijk. Ik voelde dat ik langzaam mijn bewustzijn verloor.

"Esther, Esther," de stem van Sofie galmde door mijn hoofd. Ik deed mijn ogen open. Ik lag in mijn bed. "God dank, je bent wakker!" Sofie zag er moe uit. Haar ogen stonden dof, en haar gezicht leek bleker dan het al was. "Hoe, hoe lang heb ik geslapen?" vroeg ik angstig. Ze keek me aan. "Lang genoeg," zei ze zonder me aan te kijken. "Gaat het een beetje, je hebt een flinke klap gehad." Ik voelde aan mijn hoofd. Het bloedde niet meer. "Het gaat wel hoor!" loog ik. Het klonk beter dan ik verwacht had. Ik probeerde op te staan, maar het lukte niet. Mijn hoofd tolde. "De kok ging flink tekeer. Ik wist niet dat hij zo boos kon worden!" zei ik. Sofie keek me aan. "Het is een gemene man," zei ze zacht, maar net hard genoeg dat ik het kon horen. Ik probeerde weer op te staan. Dit keer met meer succes. Ik stond wankelend op mijn benen. Sofie sloeg een arm om me heen om me te ondersteunen. "We moeten zo eten," zei ze. We liepen samen de slaapzaal uit.

Een paar maanden later was er bericht van het hoofd van het kamp. "Alle joden moeten het kamp uit! Ze zijn alleen maar lastig!" Ik schrik. "Waar moeten we dan heen?" vraag ik hulpeloos aan de kok. "Jullie gaan naar een vernietigingskamp. Die zijn er niet in Nederland, dus je moet een heel eind reizen." Ik barstte in tranen uit. "Maar ik wil helemaal niet dood!" schreeuwde ik. Ik ren weg, de fabriek uit, naar mijn barak. Daar lag ik, helemaal alleen. Ik hoorde voetstappen. Ik keek niet op, maar verstopte mijn hoofd in mijn kussen. "Esther?" Het was de stem van Sofie. "Esther," Nu net iets harder. Ik draaide me langzaam om. Ik keek in het betraande gezicht van Sofie. Ze sloeg een arm om me heen. "Samen redden we het wel," zei ze. "En als dat niet zo is, gaan we samen naar de hemel." We gingen op bed liggen. "Ze hebben ons gebruikt!" zei ik met trillende stem. "Ze hebben ons gewoon gebruikt!" De tranen stroomden over mijn wangen. "Het maakt ook niets meer uit. We gaan allemaal dood!" Ik verstopte mijn hoofd weer in mijn kussen. "Morgen worden we op transport gezet." zei Sofie zachtjes. Verder zei ze niets. Zo zaten we daar een hele tijd. Sofie staarde voor zich uit.

De volgende dag werden alle joden op transport gezet. Ook mijn kleine broertje. We stappen met z'n drieën in. Sofie, mijn broertje en ik. "Het is voorbij," zei ik tegen Sofie. Mijn moeder huilt. Ik hoor een fluitsignaal. "PFFFFFFFFFFFFFFIEEUWWW!" De trein vertrekt. Ik denk aan mijn moeder. Waar zal ze nu zijn? Vast in de hemel. Ik zwaai. Niet bewust naar iemand. Ik zwaai naar mijn land, naar de mensen, naar de wereld. Dan draai ik me om en ga op de grond zitten. Met mijn broertje in mijn armen.

Van: Jade